

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om
ändring av riksdagsordningen**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås riksdagsordningen bli ändrad så att statsministern, vid en tidpunkt som han avtalar med talmannen, utom dagordningen skall kunna lämna en upplysning till riksdagen om ett ärende som hör till statsrådets behörighetsområde. Med anledning av upplysningen skall en debatt kunna föras i riksdagen.

Dessutom föreslås att till riksdagsordningen skall fogas ett stadgande enligt vilket det skall vara möjligt att vid plenum föra en debatt i aktuella ärenden. Varje riksdagsman skall ha

rätt att för talmanskonferensen framställa förslag till tema för en aktuell debatt. Det skall vara talmanskonferensens sak att besluta om en debatt skall ordnas och om vad den skall gälla.

Det föreslås också att riksdagsordningen skall ändras så att den nuvarande frågetimmen för muntliga frågor helt slopas och att tiden för att besvara skriftliga frågor förkortas.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart den har antagits och blivit stadfäst.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Under de senaste åren har riksdagen på många sätt försökt se över sina procedurer. Också spörsmålsinstitutet har utvecklats genom att en ny frågetimme med statsrådet har införts och procedurerna vid den traditionella frågetimmen för behandling av muntliga frågor har reviderats. Reformerna har delvis varit otillräckliga framför allt i det avseendet att riksdagen fortfarande inte ens kan ta upp aktuella frågor till debatt så snabbt som det vore önskvärt t.ex. med tanke på modern mediebevakning.

I propositionen föreslås det att riksdagens spörsmålsinstitut reformeras. Syftet är i synnerhet att förbättra riksdagens möjligheter att vid plena debattera viktiga aktuella frågor. En aktuell debatt skall vara möjlig antingen i anslutning till ordinarie plenum eller vid ett plenum som särskilt ordnas i detta syfte. Samtidigt utvecklas kontakterna i övrigt mellan

riksdagen och statsrådet genom att stadgandena om svaren på skriftliga frågor revideras.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

I 37 § riksdagsordningen ingick ursprungligen stadganden om frågor och interpellationer. Spörsmålen avsåg skriftliga frågor. År 1966 fogades till riksdagsordningen en ny 37 a § (117/66) om muntliga frågor. Stadgandena om muntliga frågor reviderades genom lag 1987 (316/87) så att en friare diskussion blev möjlig mellan spörsmålsställaren och den som besvarar spörsmålet, och också övriga riksdagsmän gavs rätt att delta i diskussionen (316/87). År 1989 fogades till riksdagsordningen en 37 b § om frågetimme med statsrådet (297/89). Reformen syftade till att ge riksdagen en regelrätt möjlighet att inleda en diskussion

med regeringen om aktuella, betydelsefulla och ur allmänhetens synvinkel intressanta frågor.

När riksdagsordningen ändrades så att frågetimmen med statsrådet infördes ansågs det att den muntliga frågetimmen borde fungera som en diskussionskontakt och informationskanal mellan den enskilde riksdagsmannen och respektive statsrådsmedlem. Syftet med spörsmålen vid frågetimmen med statsrådet var åter att få i gång en diskussion om aktuella frågor mellan riksdagen och statsrådet.

De skriftliga och muntliga spörsmålen har varit viktiga instrument för den enskilde riksdagsmannen i riksdagsarbetet. Antalet spörsmål visar att riksdagsmännen har ansett det vara nyttigt att framställa spörsmål. Åren 1970—1972 har frågor ställts enligt följande:

Frågor i riksdagen 1970—1992

	Muntliga spörsmål	Skriftliga spörsmål	Interpellationer	Spörsmål till statsrådet
1970	436	226	2	
1971	396	316	2	
1972	362	331	4	
1973	420	302	2	
1974	463	383	3	
1975	291	210	2	
1975 (II)	101	132		
1976	332	382	1	
1977	287	431	1	
1978	462	664	3	
1979	327	323		
1980	432	617	2	
1981	431	507	2	
1982	755	549	5	
1983	360	341	1	
1984	462	495	3	
1985	411	468	2	
1986	728	564	1	
1987	224	493	2	
1988	229	715	3	
1989	149	697	4	102
1990	200	841	9	133
1991	190	443	4	64
1992*	198	514	4	103

*) fram till 14.10.1992

Samtidigt som frågetimmen med statsrådet infördes utvecklades redogörelseförfarandet så att riksdagens möjligheter att debattera aktuella angelägenheter förbättrades. En redogörel-

se som statsrådet ger till riksdagen remitteras till ett utskott för beredning och med anledning av ärendet utarbetar utskottet ett betänkande som behandlas vid plenum i vanlig ordning. Sålunda har redogörelserna, såsom också meddelandena, gjort det möjligt att diskutera viktiga och aktuella frågor i riksdagen. Riksdagen har också kunnat slå fast sin ståndpunkt i dessa angelägenheter.

Åren 1970—1992 har statsrådet givit redogörelser och meddelanden till riksdagen enligt följande:

Redogörelser och meddelanden till riksdagen 1970—1992

	Redogörelser	Meddelanden
1970	1	
1971	1	
1972	1	
1973	1	
1974		1
1975		
1975 II		
1976		
1977	2	1
1978	3	
1979		
1980	2	
1981	1	
1982	3	1
1983		
1984	4	
1985	4	
1986	4	
1987		
1988	3	
1989	1	2
1990	5	
1991	2	2
1992	1	1

2.2. Spörsmålsinstitutet i vissa nordiska länder

2.2.1. Sverige

Enligt 12 kap. 5 § i Sveriges regeringsform får en riksdagsledamot framställa antingen interpellationer eller frågor till statsråd i angelägenheter som angår dennes tjänsteutövning.

En interpellation framställs till ett statsråd och bör avse en angelägenhet av större allmänt

intresse. Den lämnas in skriftligen avfattad och besvaras muntligen vid plenum inom fyra veckor. Alla riksdagsledamöter får delta i överläggningen med anledning av en interpellation. En minister har utom sitt svarsanförande, som får räkna högst tio minuter, rätt till ytterligare två anföranden om vardera längst sex minuter. Interpellanten och de ledamöter som senast dagen före det sammanträde då svaret skall lämnas har anmält att de önskar ordet vid överläggningen kan få ordet för högst tre anföranden som får räkna längst sex eller tre minuter. Andra talare kan få ordet för högst två anföranden. I praktiken varar överläggningen om en interpellation cirka en halv timme.

En fråga framställs av en enskild riksdagsledamot till ett statsråd och skall lämnas in skriftligen avfattad. Frågor skall inges senast fredag morgon och de besvaras vid en frågestund följande tisdag.

Vid en frågestund ges ordet endast till frågeställaren och vederbörande statsråd. Sedan ministern lämnat sitt svar får följande anföranden räkna längst två minuter och därpå följande anföranden av samma talare längst en minut. Antalet anföranden är inte begränsat. I praktiken varar frågestunderna flera timmar.

Under de senaste åren har Sveriges riksdag experimenterat med olika slags debattformer för att aktuella teman skall kunna behandlas vid plena. Våren 1991 infördes frågestunder för behandling av muntliga frågor. Frågestunder hålls i medeltal en gång i månaden. Vid en frågestund är statsministern och fyra andra statsråd närvarande. Regeringen meddelar två dagar före frågestunden vilka statsråd som besvarar frågorna. Statsråden får inte på förhand ta del av frågorna.

Talmannen avgör vem som får framställa en fråga och i vilken omfattning ytterligare tilläggsfrågor tillåts. Anförandena får räkna längst en minut. En fråga ställs till statsråden gemensamt och de avgör sinsemellan vem som besvarar frågan. En fråga skall gälla något av de ansvarsområden som de närvarande statsråden företräder.

I praktiken varar en frågestund 30–40 minuter och radieras.

År 1991 infördes aktuella debatter som förs vid plena på torsdagar. En debatt kan begäras av ordföranden för en partigrupp. Talmannen överväger om temat uppfyller föreskrivna förutsättningar eller inte och meddelar regeringen

om saken. Debatt skall begäras senast på tisdag.

Debatten inleds av det statsråd som anför regeringens syn på den aktuella frågan. Statsrådets anförande får räkna längst tio minuter. Från varje parti får en riksdagsledamot delta i diskussionen. Yttrandena har begränsats till sex och tre minuter. I praktiken har debatten varat två till tre timmar.

År 1991 infördes ytterligare en debattform som innebär att regeringen kan ge en redogörelse till riksdagen i en aktuell fråga. Efter redogörelsen, som har tänkts vara högst tio minuter, kan riksdagsledamöterna kommentera ärendet eller framställa kompletterande frågor. Debatten, som gäller ett enda tema, får inte räkna längre än en halv timme.

2.2.2. Norge

I Norge kan enligt stortingets arbetsordning en ledamot framställa tre slags frågor: en omfattande fråga (interpellasjon) till regeringen eller en enskild medlem av regeringen, en fråga om stortingets arbete eller ett beslut av presidiet till stortingets presidium och en frågestundsfråga (spørsmål) till en medlem av regeringen. Talmannen godkänner en omfattande fråga och underrättar statsministern och den minister till vars ämbetsområde frågan hör. Statsministern meddelar skriftligen när frågan kan besvaras. Svaret skall avges så snabbt som möjligt, senast vid följande sammanträde.

En ministers svar får räkna längst 15 minuter och statsministern samt de övriga ministrar, till vars ämbetsområde ärendet hör, kan hålla ett svarsanförande på längst 10 minuter. Vid den fortsatta överläggningen kan frågeställaren, statsministern och vederbörande minister få ordet två gånger. Övriga kan få ordet en gång. Anförandenas längd är högst tio minuter. Behandlingen av en omfattande fråga får inte räkna längre än två timmar.

En fråga om stortingets arbete eller ett beslut av presidiet skall lämnas in skriftligen till stortingets talman. Frågan skall besvaras så snart som möjligt. Vid plenum får frågeställaren motivera sin fråga under fem minuter, och en medlem av presidiet har samma tid till sitt förfogande för sitt svar. Efter detta får frågeställaren och presidiemedlemmen hålla ett kort anförande. Andra ges inte rätt att yttra sig.

Om frågan gäller stortingets interna angelä-

genheter kan presidiet föreslå att ärendet skall behandlas bakom stängda dörrar. Härvid kan också andra riksdagsledamöter ta del i överläggningarna. Anförandenas längd har begränsats till tre minuter och hela behandlingen av frågan till en halv timme.

I stortinget hålls en särskild frågestund varje tisdag. En riksdagsledamot skall lämna in sin fråga skriftligen senast fredag morgon. Varje riksdagsledamot får ställa högst två frågor vid en och samma frågestund. Ministern i fråga skall besvara frågan kort. Frågeställaren och ministern kan dessutom få ordet två gånger för att komma med korta anmärkningar.

2.2.3. Danmark

En folketingsledamot kan enligt folketingets arbetsordning till regeringen framställa en omfattande fråga (forespørgsel) och frågor (spørgsmål) till en minister. Dessutom kan ledamöterna framställa frågor till ministrarna i anslutning till arbetet i folketingets permanenta utskott.

Om folketinget önskar information om regeringens politik, är det enklaste sättet att framställa en omfattande fråga till en minister. Varje ledamot kan med folketingets samtycke få till stånd debatt om vilken som helst offentlig angelägenhet. Rätten att ställa frågor kan utnyttjas endast med folketingets samtycke eftersom en fråga på sätt och vis innebär att ministern blir hörd, varvid han är skyldig att redogöra för ärendena för hela folketinget. En omfattande fråga skall framställas skriftligen.

Också Danmarks folketing håller i praktiken regelbundet frågestunder, då ministrarna besvarar på förhand anmälda frågor. Frågorna skall vara skriftligen avfattade och frågeställaren kan yrka på antingen ett skriftligt eller ett muntligt svar. Om frågan besvaras skriftligen sänder talmannen svaret vidare till frågeställaren.

Utöver frågor som framställs i folketingssalen kan ledamöterna i utskotten framställa frågor till ministrarna antingen skriftligen eller muntligen vid överläggningar med utskottet. Frågorna anhängiggörs vid ett utskotts sammanträde, och utskottets ordförande sänder dem till ministern i fråga och begär ett skriftligt svar eller att ärendet skall behandlas vid en förhandling.

2.3. Bedömning av nuläget

Trots att spörsmåls- och redogörelseinstitutionen utvecklats har de möjligheter som riksdagsordningen erbjuder till aktuella överläggningar mellan riksdagen och regeringen alltför ansetts vara bristfälliga i Finland. En debatt om någon aktuell fråga inleds ofta slumpmässigt då något ärende som annars behandlas vid plenum ger anledning till detta.

I praktiken har de muntliga spörsmålen inte särdeles ofta väckt någon mera omfattande diskussion. I allmänhet är endast de riksdagsmän vars frågor besvaras intresserade av respektive frågetimme. Ett annat problem med de muntliga spörsmålen har ansetts vara att spörsmålen inte blir tillräckligt snabbt besvarade. Ofta går det så att ett spörsmål som en riksdagsledamot framställt i en dagsaktuell fråga har hunnit bli föråldrat då det besvaras. Den huvudsakliga orsaken till detta har varit att svaret på grund av ministrarnas övriga tjänsteåligganden har skjutits fram från en frågetimme till en annan, varvid spörsmålet kanske helt har förlorat sin aktualitet när svaret ges.

Inte heller frågetimmen med statsrådet har helt motsvarat de förväntningar man hade då den infördes. Den påminner ofta mycket om frågetimmen för muntliga spörsmål. Oftast uppstår det inte någon reell debatt mellan statsrådet och riksdagen. Också efter att det egentliga spörsmålet har besvarats måste statsrådsmedlemmen i allmänhet besvara en på förhand planerad separat tilläggsfråga av en enskild riksdagsman.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Mål

Propositionen syftar till en revidering av spörsmålsinstitutet samt till en ökad samverkan mellan riksdagen och regeringen. Målet är att förbättra möjligheterna att i riksdagen föra debatter om viktiga och aktuella angelägenheter.

3.2. Ökade kontakter mellan statsrådet och riksdagen

Enligt förslaget skall till riksdagsordningen

fogas stadganden som ger två nya möjligheter att debattera aktuella frågor vid plenum.

Enligt förslaget kan statsministern vid plenum utom dagordningen lämna en upplysning till riksdagen i något ärende som hör till statsrådets behörighetsområde. Statsministern har också möjlighet att förordna en annan medlem av statsrådet att lämna en sådan upplysning som här avses.

Statsministerns muntliga upplysningar leder inte till någon utskottsbehandling, och riksdagen fattar inte något beslut med anledning av dem. Med anledning av en upplysning kan en debatt omedelbart föras vid plenum. Det ankommer på talmannen att pröva om ärendet skall debatteras och i så fall i vilken utsträckning. Stadgandet går ut på att riksdagen t.o.m. mycket snabbt skall kunna informeras om någon aktuell angelägenhet. Därför är det ändamålsenligt att statsministern skall kunna avtala med talmannen om att en upplysning lämnas. På detta sätt kan ett ärende vid behov behandlas vid plenum t.o.m. samma dag som anledningen till upplysningen yppar sig. Avsikten är att upplysningar av statsministern skall nyttjas relativt sällan och att de skall gälla synnerligen betydelsefulla angelägenheter som är aktuella.

Regeringen föreslår vidare ett stadgande i riksdagsordningen om diskussion om någon aktuell angelägenhet vid plenum. En debatt skall kunna anordnas utgående från ett skriftligt förslag av en riksdagsman. En aktuell sak eller en fråga som annars väcker allmänt intresse kan på detta sätt tas upp till behandling smidigare än för närvarande.

Ett förslag om en dylik debatt skall alltså kunna framställas skriftligen till talmanskonferensen utan att någon särskild utsatt tid behöver iakttagas. Talmanskonferensen skall utgående från de framställda förslagen — med beaktande av föreslagna teman för diskussionen och riksdagens arbetssituation — besluta om en debatt anordnas eller inte.

Då reformens syfte är att införa en snabb och smidig metod för diskussioner mellan riksdagen — särskilt oppositionen — och statsrådet om aktuella frågor borde procedurerna så väl som möjligt tjäna detta syfte. Frågan skall regleras närmare i talmanskonferensens anvisningar som utarbetas med stöd av arbetsordningen för riksdagen.

Statsrådet skall omedelbart underrättas om att en debatt anordnas, eftersom ärendets art

oftast leder till att antingen statsministern eller någon annan statsrådsmedlem deltar i diskussionen. Debatten kan äga rum i början av ett ordinarie plenum, men det skall också vara möjligt att anordna ett särskilt plenum i detta syfte. En stor del av debatterna kommer att äga rum vid ett särskilt plenum, som i form av ett slags "aktuell debatt" i riksdagen bidrar till att ersätta den traditionella frågetimmen på torsdagar.

Stadgandena om statsministerns upplysningar och om aktuell debatt vid plenum går i första hand ut på att göra det möjligt att snabbt ta upp ärenden till behandling när ett behov föreligger från riksdagens eller statsrådets sida. Även den pågående integrationsutvecklingen ökar för sin sida riksdagens behov av information och analogt också regeringens behov av att på eget initiativ informera riksdagen smidigare än för närvarande. Avsikten är inte att införa arbetsmetoder som med regelbundna intervaller tillämpas under vissa fastslagna former, utan ett förfarande som gör det möjligt att vid behov ta upp till behandling frågor som förutsätter överläggningar mellan statsrådet och riksdagen.

3.3. Utvecklande av spörsmålsinstitutet

För att riksdagsmännen skall ha tillgång till information och riksdagens kontrollmakt kunna realiserats måste varje riksdagsman ha rätt att framställa spörsmål till en statsrådsmedlem i ärenden som hör till hans behörighetsområde. Rätten att framställa spörsmål bör alltså vara individuell och så formfri som möjligt, varvid det i praktiken endast skulle krävas att den i spörsmålet aktualiserade frågan måste höra till statsrådets behörighetsområde. Ändamålsenligt kan en riksdagsmans rätt att framställa spörsmål alltså genomföras genom skriftliga spörsmål.

Av de muntliga spörsmål som framställts vid frågetimmarna har de flesta till sin karaktär varit sådana att de också kunde ha besvarats skriftligt. Inte heller i övrigt har frågetimmen uppfyllt det ursprungliga syftet, nämligen att riksdagsmännen genom att framställa muntliga spörsmål snabbt skall kunna få information om angelägenheter som intresserar dem. Riksdagsledamöternas intresse för muntliga spörsmål minskade redan föregående valperiod, vilket framgår av statistiken ovan under punkt 2.1.

Eftersom systemet med muntliga frågor inte verkar ha uppfyllt sitt syfte och då inte heller åtgärderna för att utveckla systemet har gjort det mer funktionsdugligt föreslår regeringen att möjligheten att framställa muntliga frågor skall slopas.

I propositionen föreslås att tiden för besvarande av skriftliga frågor skall förkortas. Svar skall avges inom 21 dagar från det att frågan har tillställts statsrådet. Tiden för att besvara frågor skall förkortas sålunda de facto från ca 40 till ca 25 dagar, eftersom den utsatta tiden börjar löpa redan då ett frågsmål tillställts statsrådet och inte när det kommit till ministrarnas kännedom. Om tiden förkortas ytterligare kan den med tanke på arbetet i statsrådet bli oskäligt kort. En kort tid för att besvara frågor kan också ta sig uttryck i att svarens kvalitet försämrast.

I propositionen föreslås dessutom att en statsrådsmedlem inte längre skall kunna vägra att besvara en riksdagsmans skriftliga frågsmål. Då talmannen sänder ett frågsmål till resp. statsrådsmedlem för att besvaras har han samtidigt ansett att frågsmålet uppfyller kravet på ett skriftligt frågsmål. Det är inte motiverat att låta svaret bli beroende av statsrådsmedlemmens prövning. Det är inte heller möjligt att vägra besvara sådana i 37 b § nämnda frågsmål som sänds till statsrådet för att besvaras. Däremot kan en statsrådsmedlem vägra besvara en interpellation. En interpellation har emellertid en annan karaktär än skriftliga frågsmål till statsrådet och vanliga skriftliga frågsmål. Om regeringen lämnar en interpellation obesvarad, tar den ett stort politiskt ansvar för sitt handlande. Dessutom kan riksdagen diskutera vägran och grunderna för den och därefter rösta om regeringen åtnjuter förtroende eller inte. De skriftliga frågsmålen ligger emellertid närmare frågsmål som besvaras vid frågetimmen med statsrådet, varför det är motiverat att stadgandena är konforma i fråga om en ministrarnas skyldighet att avge svar.

Den nu föreslagna reformen går delvis ut på att göra frågetimmarna med statsrådet aktuella och intressanta. För att aktuella frågor än tidigare skall kunna tas upp till behandling vid frågetimmarna med statsrådet kommer det i ovan nämnda förslag av talmanskonferensen att föreslås att för frågetimmen avsedda frågsmål kan lämnas in senare än för närvarande.

4. Propositionens verkningar

Propositionen har inga nämnvärda ekonomiska eller organisatoriska verkningar. Propositionen väntas effektivisera samarbetet mellan riksdagen och regeringen.

5. Beredningen av ärendet

På uppdrag av riksdagens talman tillsattes den 12 maj 1992 en tjänstemannarbetsgrupp för att bereda ändringar i frågsmålsinstitutet med målsättningen att utveckla formerna för samarbete mellan riksdagen och regeringen och att göra plenum till ett bättre forum för aktuell politisk debatt. Arbetsgruppen fick sitt arbete färdigt den 15 oktober 1992.

Statsförfattningskommittén, som tillsattes av justitieministeriet den 19 juni 1991, har till uppgift att framställa förslag för att stärka riksdagens position i dess egenskap av det högsta statsorganet. Kommittén avgav den 1 september 1992 till riksdagens generalsekreterare och justitieministeriet förslag till målsättningar för utvecklande av riksdagsfrågsmålen.

Riksdagens talmanskonferens begärde utlåtande av riksdagsgrupperna om tjänstemannarbetsgruppens förslag. I utlåtandena ansågs förslagen allmänt taget vara godtagbara och behövliga. Om vissa detaljer anfördes emellertid också avvikande åsikter. Åsikterna gick betydligt i sår t.ex. om debatten med anledning av en upplysning från statsministern. I fråga om förslaget att anordna aktuella debatter motsatte sig Samlingspartiets riksdagsgrupp statsministerns rätt att framställa förslag. Alla grupper förhöll sig reserverat till att frågetimmen för muntliga frågor slopas även om olika förslag framställdes för att utveckla frågetimmen.

Sedermåra uppgav talmanskonferensen som sin ståndpunkt att beredningsarbetet kan utföras utgående från målsättningarna i arbetsgruppens förslag. Den ansåg också att frågetimmen för muntliga frågor kan slopas. Vidare var talmanskonferensen av den åsikten att endast riksdagsmännen skall ha rätt att ta initiativ till en aktuell debatt.

Denna proposition baserar sig till sina centrala delar på detta beredningsarbete och ovan anförda ställningstaganden. Propositionen har som ett tjänsteåliggande finslipats vid justitieministeriet.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslaget

36 §. Enligt den gällande paragrafen kan statsrådet ge en upplysning eller ett meddelande till riksdagen i något ärende som angår rikets styrelse eller dess förhållande till utländska makter. Så länge riksdagsordningen varit i kraft har ett enda ärende (1930 I rd) i form av upplysning lämnats till riksdagen för behandling. Nedan i 36 a § föreslås att statsministern skall kunna ge en upplysning till riksdagen i något ärende som hör till statsrådets behörighetsområde. För att ordet upplysning inte skall ha två betydelser föreslås förklarhetens skull att ordet upplysning stryks i 36 § 1 och 4 mom.

Den föreslagna ändringen innebär inte att paragrafens tillämpningsområde kringskärs i sak, eftersom statsrådet även framdeles kan ge meddelanden eller redogörelser till riksdagen i ärenden som den vill informera eller underrätta riksdagen om eller som den vill att riksdagen skall debattera.

36 a §. Paragrafen gäller upplysningar som statsministern ger riksdagen utom dagordningen vid plenum.

Enligt paragrafens 1 mom. kan statsministern vid en tidpunkt som han avtalar med talmannen ge riksdagen upplysning i något ärende som hör till statsrådets behörighetsområde. Också en annan statsrådsmedlem som förordnats därtill av statsministern kan ge denna upplysning. Upplysning ges vid plenum utom dagordningen. I regel skall en upplysning gälla en viktig aktuell angelägenhet, t.ex. ett regeringsbeslut eller ett ställningstagande av regeringen som riksdagen snabbt måste informeras om. En upplysning skall i allmänhet vara muntlig, men till den skall kunna anslutas skriftligt material, så som t.ex. statsrådets avgörande i saken. Om statsministern vill ge en upplysning, skall han avtala om detta med talmannen.

Enligt paragrafens 2 mom. ankommer det på talmannen att pröva om upplysningen skall efterföljas av en debatt. Talmannen skall också besluta om debattens längd med beaktande av ärendets art och det intresse som riksdagen

visat för ärendet. Enligt förslaget kan talmannen ge ordet i den ordning han finner riktig eller vägra att ge ordet. Talmannen har motsvarande rätt när han för ordet vid en frågetimme med statsrådet. Eftersom en upplysning i allmänhet skulle komma att ges i början av ett ordinarie plenum är det inte ändamålsenligt med en lång diskussion. Angelägenheter som kräver en mer omfattande behandling kan göras anhängiga i riksdagen på annat sätt.

Enligt paragrafens 3 mom. fattar riksdagen inte beslut med anledning av en upplysning från statsministern. En upplysning leder sålunda inte till någon annan behandling i riksdagen än diskussion. Ett motsvarande stadgande finns i 37 b § 4 mom. om spörsmål som skall besvaras vid en frågetimme vid statsrådet.

36 b §. Paragrafen gäller diskussion vid plenum om en aktuell angelägenhet. Enligt stadgandet skall en riksdagsman ha rätt att för talmanskonferensen framställa förslag om att diskussion om en aktuell angelägenhet skall anordnas. Förslaget skall avfattas skriftligen. Det är inte nödvändigt att stadga om några formella krav på ett förslags innehåll, men det torde vara ändamålsenligt i praktiken att förslaget utom det föreslagna ämnet innehåller en kort motivering. Det skall inte finnas någon bestämd tid för framställande av förslag.

Enligt förslaget måste ämnet vara aktuellt. I propositionen har det inte ansetts behövt att ställa några andra krav på ett ärende som föreslås bli upptaget för diskussion, eftersom det är talmanskonferensen som väljer det ämne som skall debatteras. Eftersom syftet är att införa ett smidigt förfarande för aktuella debatter i riksdagen har man velat ge talmanskonferensen en omfattande prövningsrätt vid valet av debatttema. De förslag som inte väljs till tema för en debatt förfaller.

Talmanskonferensen har getts prövningsrätt också beträffande debattformerna. Enligt paragrafens 2 mom. är det möjligt att begränsa antalet anföranden vid debatten och deras längd. Då ordet ges skall det enligt förslaget vara möjligt att avvika från den ordning i vilken ordet begärts. Å andra sidan möjliggör stadgandet också en debatt med iakttagande av

de stadganden om hur ordet skall begäras och ges som gäller vid ordinarie plenum. Debatten kan likaså vid behov föras enligt stadgandena i 57 § 2 mom., dvs. ordet kan ges enligt en talarlista riksdagsgruppsvis.

Till följd av en aktuell debatt fattar riksdagen inga beslut. Regeringen föreslår att i paragrafens 3 mom. skall tas in ett likadant stadgande som ingår i 37 b § 4 mom. om spörsmål som skall besvaras vid frågetimmen med statsrådet.

37 §. Paragrafen föreslås bli ändrad så att ett skriftligt spörsmål skall besvaras inom 21 dagar. Tiden skall börja löpa när spörsmålet tillställts statsrådet. Enligt gällande stadgande skall ett skriftligt spörsmål besvaras inom 30 dagar efter det statsrådsmedlemmarna fick kännedom om spörsmålet. Eftersom det i praktiken kan gå några dagar innan spörsmålet har sänts till ministern för kännedom från statsrådets kansli, förkortar reformen också till denna del svarstiden.

Paragrafen föreslås bli ändrad även så att en statsrådsmedlems möjlighet att vägra avge svar slopas. Samtliga skriftliga spörsmål som talmannen sänt till statsrådet för kännedom och som han sålunda ansett uppfylla kraven på ett spörsmål skall besvaras.

37 a §. Det föreslås att möjligheten att framställa och besvara muntliga spörsmål helt slopas. Därför kan paragrafen upphävas som obehövlig. Möjligheten att avge ett muntligt svar på ett i 37 § nämnt skriftligt spörsmål skall dock kvarstå.

57 §. Ovan föreslås att 36 § ändras så att statsrådet inte längre skall kunna förelägga

riksdagen för behandling en fråga som gäller rikets styrelse eller dess förhållande till utländska makter i form av en upplysning. Därför föreslås en ändring i paragrafens 2 mom.

2. Närmare stadganden och bestämmelser

Avsikten är att arbetsordningen för riksdagen skall ändras samtidigt så att spörsmål som föreslås bli behandlade vid frågetimmen med statsrådet kan lämnas in senast tre dagar före frågetimmen. Dessutom fogas till arbetsordningen ett stadgande om att talmanskonferensen skall utfärda närmare föreskrifter om framställande av sådana förslag som avses i 36 b §, om tidpunkten för diskussionen, om den tid som anslås för debatten och om anförandena under den.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart den har antagits och blivit stadfäst.

4. Lagstiftningsordning

Eftersom lagförslaget avser ändring av riksdagsordningen bör lagen stiftas i den ordning som 67 § riksdagsordningen föreskriver.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

L a g

om ändring av riksdagsordningen

I enlighet med riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som 67 § riksdagsordningen stadgar, *upphävs* 37 a § riksdagsordningen, sådant detta lagrum lyder ändrat genom lagar av den 4 mars 1966, den 18 mars 1983 och den 13 mars 1987 (117/66, 278/83 och 316/87),

ändras 36 § 1 och 4 mom., 37 § 1 mom. och 57 § 2 mom.,

av dessa lagrum 36 § 4 mom., sådant det lyder i lag av den 30 november 1990 (1056/90), 37 § 1 mom., sådant det lyder i nämnda lag av den 13 mars 1987 och 57 § 2 mom. sådant det lyder i lag av den 22 juli 1991 (1078/91), samt

fogas till lagen nya 36 a och 36 b §§ som följer:

36 §

Önskar statsrådet utom dagordning till riksdagen ge ett meddelande i något ärende som angår rikets styrelse eller dess förhållande till utländska makter, skall meddelandet föredras för riksdagen och bordläggas till något följande plenum. Sedan överläggningen i ärendet förklarats avslutad, föreslår talmannen att riksdagen skall övergå till dagordningen enligt följande ordalydelse: "Efter att ha mottagit meddelandet övergår riksdagen till dagordningen".

— — — — —
 Behandlingen av ett meddelande från statsrådet fortsätter inte vid följande riksdag. Ej heller fortsätter behandlingen av en redogörelse från statsrådet vid följande riksdag, om inte riksdagen beslutar något annat.

36 a §

Statsministern kan vid en tidpunkt som han avtalat med talmannen utom dagordningen ge riksdagen en upplysning i en angelägenhet som hör till statsrådets behörighetsområde. Upplysning kan ges även av annan medlem av statsrådet som statsministern därtill förordnat.

Talmannen beslutar om diskussion skall tillåtas med anledning av upplysningen. Talmannen ger ordet enligt prövning utan hinder av vad 57 och 59 §§ stadgar. När talmannen anser att saken har diskuterats tillräckligt, skall han förklara diskussionen avslutad.

Riksdagen fattar inte beslut med anledning av en upplysning från statsministern.

36 b §

En riksdagsman har rätt att förelägga talmanskonferensen ett skriftligt förslag om att en aktuell fråga skall debatteras vid plenum.

Om debatt beslutar talmanskonferensen. Ordet kan ges och anföranden hållas med avvikelse från vad 57 och 59 §§ stadgar.

Riksdagen fattar inte beslut i en sak som har behandlats vid debatten.

37 §

Vill en riksdagsman ställa ett spörsmål till en medlem av statsrådet i en angelägenhet som hör till dennes ämbetsområde, skall han avlämna det skriftligen avfattat och med bestämt innehåll till talmannen, som skall sända spörsmålet till statsrådsmedlemmen för kännedom. Spörsmål kan ställas också under avbrott i riksdagens sammanträden. Statsrådsmedlemmen skall avge ett muntligt eller skriftligt svar vid en tidpunkt som han avtalat med talmannen. Svaret skall utan hinder av 93 § 2 mom. ges inom 21 dagar efter att spörsmålet har tillställts statsrådet. Under avbrott i riksdagen skall svaret ges skriftligt. I ett sådant ärende tillåts inte diskussion.

57 §

— — — — —
 Vid behandlingen av statsbudgeten, meddelanden och redogörelser från statsrådet samt interpellationer och andra ärenden av stor betydelse kan riksdagsmännen likväl med av-

vikelse från 1 mom. ges ordet enligt arbetsord- Denna lag träder i kraft den
ningen för riksdagen. Även härvid gäller vad 59 199 .
och 60 §§ stadgar om hur ordet skall ges.

Helsingfors den 30 december 1992

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Justitieminister *Hannele Pokka*

Lag

om ändring av riksdagsordningen

I enlighet med riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som 67 § riksdagsordningen stadgar, *upphävs* 37 a § riksdagsordningen, sådant detta lagrum lyder ändrat genom lagar av den 4 mars 1966, den 18 mars 1983 och den 13 mars 1987 (117/66, 278/83 och 316/87), *ändras* 36 § 1 och 4 mom., 37 § 1 mom. och 57 § 2 mom., av dessa lagrum 36 § 4 mom., sådant det lyder i lag av den 30 november 1990 (1056/90), 37 § 1 mom., sådant det lyder i nämnda lag av den 13 mars 1987 och 57 § 2 mom. sådant det lyder i lag av den 22 juli 1991 (1078/91), samt *fogas* till lagen nya 36 a och 36 b §§ som följer:

Gällande lydelse

36 §

Önskar statsrådet utom dagordningen till riksdagen giva *upplysning* eller meddelande i något ärende, som angår rikets styrelse eller dess förhållande till utländska makter, skall saken för riksdagen föredragas och bordläggas till något följande plenum. Sedan överläggningen i ärendet förklarats avslutad, framställer talmannen till riksdagens godkännande övergång till dagordningen i följande ordalydelse: "Efter att hava mottagit meddelandet övergår riksdagen till dagordningen".

Behandlingen av ett meddelande *eller en upplysning* från statsrådet fortsätter inte vid följande riksdag. Ej heller fortsätter behandlingen av en redogörelse från statsrådet vid följande riksdag, om inte riksdagen beslutar något annat.

Föreslagen lydelse

36 §

Önskar statsrådet utom dagordningen till riksdagen *ge* ett meddelande i något ärende som angår rikets styrelse eller dess förhållande till utländska makter skall *meddelandet* föredras för riksdagen och bordläggas till något följande plenum. Sedan överläggningen i ärendet förklarats avslutad, *föreslår* talmannen att riksdagen *skall övergå* till dagordningen *enligt* följande ordalydelse: "Efter att *ha* mottagit meddelandet övergår riksdagen till dagordningen".

Behandlingen av ett meddelande från statsrådet fortsätter inte vid följande riksdag. Ej heller fortsätter behandlingen av en redogörelse från statsrådet vid följande riksdag, om inte riksdagen beslutar något annat.

36 a §

Statsministern kan vid en tidpunkt som han avtalat med talmannen utom dagordningen ge riksdagen en upplysning i en angelägenhet som hör till statsrådets behörighetsområde. Upplysning kan ges även av annan medlem av statsrådet som statsministern därtill förordnat.

Talmannen beslutar om diskussion skall tillåtas med anledning av upplysningen. Talmannen ger ordet enligt prövning utan hinder av vad 57 och 59 §§ stadgar. När talmannen anser att saken har diskuterats tillräckligt, skall han förklara diskussionen avslutad.

Riksdagen fattar inte beslut med anledning av en upplysning från statsministern.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

37 §

Vill en riksdagsman ställa ett spørsmål till en medlem av statsrådet i en angelägenhet som hör till dennes ämbetsområde, skall han avlämna det skriftligen avfattat och med bestämt innehåll till talmannen, som skall bringa spørgmålet till statsrådsmedlemmens kännedom. Spørsmål kan ställas också under avbrott i riksdagens sammanträden. Statsrådsmedlemmen skall avge ett muntligt eller skriftligt svar vid en tidpunkt som han avtalat med talmannen, om han inte anser att något svar inte skall ges på grund av ärendets natur, varvid skälen därtill skall meddelas riksdagen. Svaret eller det meddelande som ges i stället för detta skall utan hinder av 93 § 2 mom. ges inom trettio dagar efter det statsrådsmedlemmarna fick kännedom om spørgsmålet. Under avbrott i riksdagen skall svaret eller meddelandet ges skriftligt. I ett sådant ärende tillåts inte diskussion.

37 a §

En riksdagsman har rätt att till en medlem av statsrådet ställa ett kort muntligt spørsmål i en angelägenhet som hör till dennes ämbetsområde och som inte är av ringa betydelse.

Riksdagsman, som ärnar framställa muntligt spørsmål, avlämna det skriftligen avfattat till talmannen, vilken det åligger att, därest spørgmålet uppfyller i 1 mom. stadgade krav, ofördröjligen bringa det till vederbörande medlems av statsrådet kännedom. Riksdagsman må under samma vecka framställa högst två spørsmål.

Medlemmen av statsrådet skall besvara spørgmålet vid följande sammanträde, där muntliga spørsmål handläggs. Han är likväl inte skyldig att svara tidigare än den tredje vardagen efter det han fick kännedom om spørgsmålet. Spørsmålsställaren får med anledning av svaret hålla högst två anföranden. Talmannen kan enligt prövning tillåta också andra riksdagsmän än

36 b §

En riksdagsman har rätt att förelägga talmanskonferensen ett skriftligt förslag om att en aktuell fråga skall debatteras vid plenum.

Om en debatt beslutar talmanskonferensen. Ordet kan ges och anföranden hållas med avvikelse från vad 57 och 59 §§ stadgar.

Riksdagen fattar inte beslut i en sak som har behandlats vid debatten.

37 §

Vill en riksdagsman ställa ett spørsmål till en medlem av statsrådet i en angelägenhet som hör till dennes ämbetsområde, skall han avlämna det skriftligen avfattat och med bestämt innehåll till talmannen, som skall sända spørgmålet till statsrådsmedlemmen för kännedom. Spørsmål kan ställas också under avbrott i riksdagens sammanträden. Statsrådsmedlemmen skall avge ett muntligt eller skriftligt svar vid en tidpunkt som han avtalat med talmannen. Svaret skall utan hinder av 93 § 2 mom. ges inom 21 dagar efter att spørgsmålet har tillställts statsrådet. Under avbrott i riksdagen skall svaret ges skriftligt. I ett sådant ärende tillåts inte diskussion.

(upphävs)

Gällande lydelse

spörsmålsställaren att hålla ett anförande i ärendet. Medlemmen av statsrådet har rätt att besvara anförandena. Sådana tilläggsspörsmål som framställs i anförandena skall han besvara genast. Annan diskussion i ärendet tillåts inte. Svaret och andra anföranden skall vara korta. I arbetsordningen stadgas närmare om svaret och andra anföranden.

Finner medlem av statsrådet, att spörsmål på grund av sakens beskaffenhet ej kan besvaras, skall han meddela riksdagen detta på sätt i 3 mom. angivits och samtidigt även uppgiva skälen därtill. Med anledning av sådant meddelande må övrläggning ej tillåtas.

I ärende som nämns i denna paragraf fattar riksdagen inte beslut.

57 §

— — — — —
 Vid behandlingen av statsbudgeten, redogörelser, meddelanden och upplysningar från statsrådet, interpellationer samt andra ärenden av stor betydelse kan riksdagsmännen likväl med avvikelse från 1 mom. ges ordet enligt arbetsordningen för riksdagen. Även härvid gäller vad 59 och 60 §§ stadgar om hur ordet skall ges.
 — — — — —

— — — — —
 Vid behandlingen av statsbudgeten, meddelanden och redogörelser från statsrådet *samt* interpellationer *och* andra ärenden av stor betydelse kan riksdagsmännen likväl med avvikelse från 1 mom. ges ordet enligt arbetsordningen för riksdagen. Även härvid gäller vad 59 och 60 §§ stadgar om hur ordet skall ges.
 — — — — —

Denna lag träder i kraft den

199 .

